

Paolo.

Spisala Zofka Kveder.

— Un soldo, signora! —

Nek simpatičen zvok je trepetal v glasu.

Ozrla se je.

Nekaj paglavcev je stalo spodaj pod vrtnim ozidjem, na katerem je slonela. Bili so raztrgani in zaprašeni, a vendar mični v svoji umazanosti. Prevrtani, zviti in zmečkani klobuki so nekako genijalno čepeli na malih glavah. Prebrisanost jim je sijala iz oči, gracijozna gibčnost je vela iz vsake njih kretnje.

O, ta tržaška mularija!

Nasmehnila se jim je. In oni so se ji odsmihali, da so se jim svetili beli, drobni zobje izza rudečih ust.

— Un soldo, un soldo! — so kričali v koru, suvali se in stezali svoje roke proti njej.

Zdaj se je jeden par korakov oddaljil, zaletel se in v hipu je bil na vrtnem ozidju.

In njegove črne svetleče oči so drzno gledale v njen obraz.

Bil je drobnega, bledega obraza, a pravih, duhovitih, nekako drznih potez.

Smeje je gledala vanj in nehote je morala misliti, kak bo čez dvajset let.

In videla je vizijo. Lepega, zagorelega moža v kapitenski uniformi na gibajoči se ladiji v viharju....

— La prego, signora! —

Zasmejala se je svoji domišljavosti, a vendar je menila, da sliši kako ljubimsko arijo iz prozaične dečkove prošnje.

Ah, niti Romeo ni mogel v mehkejšem tonu šepetati svoji Juliji ljubimskih vzdihov, nego je ta deček ponavljal: La prego, signora....

— Čemu ti bo? — ga je vprašala.

— Ah, čemu?... Dajte mi, dajte gospa. Najlepsi saltomortale vam napravim, kar ste jih kedaj videli! —

— Napravi brez krajcarja! —

— Ali zlomim si nogo. —

— In s krajcarjem? —

Zmajal je z ramami in hudomušno nakremžil obraz.

Vrgla je par krajcarjev doli na cesto, in on je takoj skočil sè zida tja med tolpo, ki se je ruvala po cesti. Neko mačjo gibčnost je imelo njegovo malo telo.

A bil je prepozen, drugi so že vse pobrali.

Postavil se je pod zid in očitajoče pogledal gori k nji.

Vrgla mu je desetico.

Ujel jo je z ustmi in se kavalirski priklonil.

— Kako ti je ime? —

— Paolo, signora! —

In vzel je svoj potlačeni klobuk z glave, gracijozno položil prosto roko na srce, nabral ustna in ji z nedopovedljivo ljubkostjo poslal poljub. Potem se je nagajivo nasmehnil, napravil na cesti veliko kolo in na čelu svojih tovarišev oddirjal dalje.

Vse popoldne in ves večer je letal okrog. S tovariši je nagajal psom, na promenadi kritizoval z njimi ljudi, gledal razložbe in na primitivne trnke lovil ribe ob morju. In gospe, ki so se sprehajale ob roki svojih soprogov, šepetale so nehote:

— Kak deček! —

On pa se je podil z drugimi iz jedne ulice v drugo in zvižgal in pel, da so se mu črne oči lesketale veselja.

Zvedavo je gledal v kočije, v katerih so se vozili strogi gospodje v cilindrih in nežne gospe v bogatih toaletah. In kadar je šla kaka dama mimo njega v okusni, dragi obleki, približal se ji je in čisto blizu nje smuknil dalje, da mu je fini opojni parfem zavel v obraz in da so se mu roke za hip doteknile prijetne, mehke gladine svilnatega krila.

Vselej ga je spreletel prijeten čut, kadar se je tako tihotapno prav blizu, blizu priplazil razkošju bogastva.

— Kadar bom jaz velik, nosil bom fine, črne obleke, tesne rokavice, svitle klobuke in svilnate dehteče žepne robce. In vozil se bom v kočiji, ki bo imela gumijeve obroče na kolesih. Spredaj pri kočijažu bo sedel lakaj, konji bodo delali klop, klop po ulicah in vse bode gledalo za menoj. In potem si vzamem ženo, tako lepo, nežno »biondino« s tenkim pasom, ki bo oblečena v fino svilo in njene roke bodo majhne in bele in zlate zapestnice se bodo svetile na njih. Tudi moja mati bo nosila črno, z baržunom okrašeno obleko, in sè svitlim, steklenim naličjem obšite mantile, ker jaz bom bogat in vse bom kupil in vse ji dal, kar bo hotela. —

Vse to si je mislil in še mnogo družega, kadar je hodil okrog po mestu.

In ko je dan zatemnel, ko so se vžigale luči v visocih razložbah, ko se je vse to bogastvo za velicimi steklenimi šipami bliščalo in spreminjalo v blede intenzivni luči električnih žarnic, spomnil se je, da je lačen, da ga ves dan ni bilo doma in s težkim srcem se je odtrgal od vseh teh mamljivih zanimivosti, pustil tovariše in žalosten ter pobit krenil domov, v oni umazani tesni del mesta, kjer so carevale demimondke, kjer se je v visocih, starih, grdih hišah skrivala sramota, kjer se je v tesna podstrešja in ozke, temne, nezdrave sobe zatekalo siromaštvo in beda.

Po ozkih strmih stopnicah, ki so škripale pod vsako stopinjo, se je vzpenjal višje in višje in potem izginil skozi nizka umazana vrata.

— Paolo, kje si bil? — vprašal ga je slab glas.

— Povsod, povsod, mati! — se je odzval veselo in zadovoljno sel k mizi, na kateri je stal poleg male petrolejeve svetilke krožnik z ostanki kruha in svinjine.

— Kje pa si dobila vse to? — je vprašal devajoč košček svinjine v usta.

— Ah, tako! Dobila sem. —

— Tako sem bil lačen — je rekel otroško.

— No vidiš, zdaj ti gotovo diši. —

— Seveda mi in še kako! — je pritrdil in se zasmejal.

Pogledal je proti nji in ko je videl, da že leži v postelji, je vprašal:

— Zakaj si šla tako hitro spat? Ne boš nič šivala nocoj? Oni žid je zadnjič dejal, da mi nič več ne da dela za te, če ne bodeš bolj točna. Jaz sem mu povedal, da kašljaš, pa je rekel, da to njemu nič mar. —

In ko je glodal kost, je modroval dalje:

— Židje, kaj ne to so vendar grozni ljudje. Zadnjič sem bil v sinagogi. Kar tako sem šel, bil sem zelo radoveden. A ko sem bil notri, me je postalo strah in jaz sem zopet bežal ven. Kaj misliš, ko bi me bili zaklali? — je pristavil zamišljeno.

Ona je bila tiho, nič se ni odzivala njegovemu pripovedovanju. Zakašljala je zdaj pa zdaj suho in votlo.

— Že zopet kašljaš! — je dejal modro. — To ni zdravo. Skuhati si moraš čaj iz bazgovega cvetja in potem bo bolje. Beppo je kašljal zelo hudo po zimi, a pil je čaj in zdaj nič več ne kašlja. Sicer pa koliko si stara, mama? —

— Devetindvajset let. —

— A tako? Potem ni nevarno, če kašljaš. Giovanni je pripovedoval, da je samo pred dvajsetim letom nevarno, če se kašlja. Veš, Giovanni vè dosti. Bil je že dvakrat na ambulanci, ker se je bil urezal v prst. Pravi, da je prav prijetno tamkaj. Vse polno ljudi pride in tudi gosposkih. Zadnjič je bil neki gospod s cilindrom, in gospodičin je vedno vse polno. Kadar se jaz zopet urežem, pojdem tudi tjekaj. Potem se ne bodeš ti jokala in ne bo ti treba kupiti mazila, ker zdravniki to vse sami naredo. —

Ona je molčala in to se mu je čudno zdelo, ker je drugače vedno odgovarjala na njegove opazke.

— Zakaj pa nič ne govoriš? — jo je vprašal sočutno.

— Prsa me bole. —

— Res? Kaj pa si delala ves dan? —

— Dopoldne sem šivala. —

— In popoldne? —

— Ah, nič! —

— Morala bi bila iti venkaj na sprehod. —

— Saj nimam obleke. —

— Ti, mama, zakaj pa nimaš obleke? Saj Karlota tukaj zraven ima vedno toliko oblek in jesti in vsega. Celo en divan ima v sobi in njena Marija je imela danes klobuk. Videl sem jo v mestu a ona mene ni nič pogledala. Seveda jaz sem ves raztrgan. Ti mama, zakaj mi ne kupiš nič lepe obleke?

— Nimam denarja, Paolo! —

— Zakaj pa ima Karlota! In niti šiva ne! Prav nič ne dela! —

Zopet je bilo vse tiho. Ona je vzdihnila in oči so ji topo štrlele v strop. Paolo pa je mislil o marsičem tudi o Mariji, katera se je včasih igrala z njim, danes pa ga niti pogledala ni.

Marija je bila stara kacih 14 let a bila je jako velika in on jo je imel rad. Bil je šele 9 let star a vendar je Marija rada govorila z njim. včasih mu je celo dala kako sladščico in on ji je dejal, da bi jo prav gotovo vzel za ženo, kadar zrasede samo, če bi imela plave lase. Tiste nežne blondine so mu pač prijale nad vse. Ona se mu je smejala in dejala, da bi ga itak ne morala.

— Ko bi bil kak kapiten ali vsaj častnik v uniformi in sabljo bi te že vzela, a to ne boš nikdar! —

Tako mu je dejala večkrat in njega je to jako jezilo, ker je bil uverjen, da postane kedaj še prav velik gospod in dobi tako uniformo, ki se bode kar svetila samih zlatih našivov.

Vse to je mislil med tem, ko je zadnje drobtine pobiral iz krožnika.

In ko se je najedel, se mu je zopet čudno zazdelo, kje neki bi bila mama dobila svinjino, ko sta drugače imela le malo vodene kavé za večerjo.

— Kdo pa ti je dal? — je vprašal in pokazal s prstom na prazen krožnik.

— Nekdo, — je odgovorila ona iz postelje.

— Kedo pa? Karlota? Ta nič rada ne da.

(Dalje prihodnjič).

V odgovor gđč. Vandi.

Joj, joj, joj!

— — — — —
— — — — —

rezka burja piše!

Rehoté so mi prišli na misel ti stih Zupančičevi, ko sem čitala Vaša očitanja. Kakor ponižani in ugnani mak sem zdihnula i jaz: Joj, joj, joj! Vendar mi je pa ostala tolažba, koje nesrečni mak ni bil deležen; preostalo mi je vkljub Vaši »rezki burji« i nekaj gorkega solnca, ki mi je ogrelo otrple ude. Njegovi oživljajoči žarki so spravili moje življenske moči zopet toliko na noge, da primem sedaj lahko zopet za pero — Vam v odgovor.

Vidite, g. Vanda, jaz nočem nikomur vsiljevati svojih nazorov, niti ne mislim, da bi bili edino le moji projekti osnovatelji človeške sreče, človeškega blagra, ker pa čutim da je mnogo gnjilega v kraljestvu Danskem, premišlujem in snujem, kako bi se dalo to zlo odpraviti. Mogoče, da bi se tudi dalo odpraviti na kak drug, do cela nov, do sedaj še ne izmišljen način, zakaj ne? Mogoče, da se nam še narodi veleum, ki nam odpré pot do nove, do sedaj še neznane ere. Mogoče, da nam poruši vse naše stare sisteme, ter nam sezida na docela novi podlagi novo socijalno poslopje, ki bi v vsakem oziru zadostovalo človeškim pojmom o sreči in popolnosti. Ako se to zgodi, se mu hočem vклонiti tudi jaz ter zavreči svoje nazore mej »staro šaro«. Dokler mi pa pridejo moji nasprotniki vedno le sè starimi, uže obrabljenimi razlogi, dokler mi propovedujejo vedno in vedno le o dosedanji nepovoljni organizaciji, koje rekonstruirati naj bi bil vendar baš naš namen, tako dolgo me pač ne vклонijo, in to

Paolo.

Spisala Zofka Kveder.

(Dalje.)

— Ah, kaj vprašuješ — je odvrnila ona in zaihtela, Paolo se je ustrašil in stekel k njej.

Kaj pa ti je mama? Ah mama ne jokaj, ne jokaj! —

Splezal je k njej na ozko posteljo in ji lešno gladil lase.

— Ali te zopet prsa bole? O, ti ubožica! Takoj jutri ti kupim čaja. Glej, danes imam mnogo denarja — je dejal in segel v žep, da so njegovi krajcarji vabljivo zacvenketali.

Ona ga je objela krog vratu, naslonila glavo na njegova mala otroška prsa in jokala bolešno z nekim strašljivim tonom v glasu.

Deček je mirno sedel pri njej, samo vitko, gibčno telesce mu je nervozno podrtavalo, kadar so vroče materine solze premočile njegovo tenko srajčico in ga zapekle na gorkem živem telesu.

Tudi njemu so stopile solze v oči in tiho, nežno je šepetal:

— Ti moja zlata, dobra mamica! Tako rad te imam, tako zelo rad! —

In skril je svoj drobni zamazani obrazek v njenih gostih črnih laseh, ki so ji razpletene v gostih kodrih visele po plečih.

A naposled bi bil skoro zaspal.

Otrok se po joku tako rad polašča tisti sladki, mamljivi zaspanec, v katerem se sanjajo take krasne, mamljive sanje.

Paolo se je vendar le zdrznil.

Mama je tako močno zakašljala, da je zahreščala postelja pod njenim hropečim, zvijajočim se telesom.

— Mama, ali ti je slabo? Hočeš malo vode?

Molče je prikimala.

Urno je skočil na tla in ji prinesel od okna vrč vode.

Pila je počasi s presledki med vednim vzdihovanjem.

— Ali naj ugasnem luč? — jo je vprašal.

— Ne, ne! Tako mi je slabo, tako me je strah. —

On je slekel svojo obleko: Mal telovnik in tenke raztrgane hlačice.

— Tako da. Le k meni pridi, ti moj dragi otrok! —

Tesno ga je pritiskala k sebi in zopet zaplakala.

— Samo ti me imaš rad, samo ti! —

In stiskala ga je k sebi, da ga je skoraj bolelo.

Potem je zopet kašljala suho in otlo. Njega je bilo skoro strah, ko je čutil, kako se napenjajo njena prsa, kako se ji vse trga in zvija v notrini.

— Tako me boli, tako mi je hudo! — je tožila med jokom in se ga oklepala, kakor da bi od njega pričakovala pomoči.

In on jo je poljuboval, ji gladil lice in ji vedno, vedno šepetal v uho, da jo ima rad, práv zelo, zelo rad in da ji res in gotovo kupi čaja, tacega, ki ji bode takoj pomagal.

A bil je truden. Ves dan je letal okrog in njegovo malo telo je bilo vse zmučeno in zaspano. Jecljal je vedno bolj nerazločno, njegove roke so se vedno ohlapneje ovijale njenega vratu in naposled je zaspal v naročju svoje bolne, vzdihujoče mamice.

* * *

Zasmejal se je glasno.

Ravno je odprl oči in iste so se srečale s svetlim solničnim trakom, ki je radovedno kukal skozi malo zatemnelo okno.

To solnce! Gotovo se je zmotilo, da je prišlo gledat v to temno, ozko sobo. Ni ga bilo vse leto, a danes ti kar naenkrat posveti semkaj.

In ravno v njegove črne, radovedne oči je moralo pokukati!

Zamižal je poredno in se zopet zasmejal.

Ah, kaj se mu je vse sanjalo! Sicer že sam ni več vedel kaj. A dosti je bilo in lepo je bilo prav gotovo.

Zatisnil je oči in se skušal spomniti. Mnogokrat je tako poskusil in večkrat so se mu potem vse one divote, ki jih je že gledal v snu zopet za trenotek zablisknile pred očmi.

A danes ni bilo nič.

Tema, tema, tema.

Ne, samo nekaj velicega, rudečega je plavalo pred njim, Seveda, to solnce!

In zopet je zahihital tiho in poredno.

Kar naenkrat se je spomnil, da mora venkaj k morju.

Zjutraj je bilo najlepše letati s tovariši ob obrežju in gledati, kako se megle počasi vzdigujejo raz zaspano mirno morje.

In tiste ladjice!

Tako brze so bile in njih jadra so se bliščala v solncu liki sneg.

In koliko jih je bilo!

Kar cele jate!

Kakor hitri veliki ptiči z lepimi, velikimi peroti.

In parniki!

Posebno oni mali so bili tako srčkani! In kako dolgo črto so risali sè svojim gostim, črnim dimom v svetlo ozadje!

Ah!

Kar nakrat je stal sredi sobe.

Bil je že res beli dan.

In mama je tudi še spala.

Čudno, navadno je vstajala jako zgodaj.

In saj res! Danes bi moral nesti onemu židu srajce, pa gotovo še niso bile gotove.

Stopil je k oknu, kjer je stal šivalni stroj.

Seveda, nič ni bilo napravljenega!

— Na, kaj pa zdaj narediva? — vprašal se je v skrbeh in vzdihovaje položil blago zopet nazaj na stroj.

Prav popolnoma je pozabil tovarišev v obrežju in vsega kratkočasja.

— Eh, mamo zbudim, ta bo že vedela! — se je naposled odločil.

Tistega žida se je res prav v resnici bal. Vedno se je jezil nad njim in njegovo mamo, kadarkoli je prišel k njemu po delo ali mu prinesel isto že izgotovljeno.

— No, mama bo že vedela! —

Počasi je šel k postelji.

— Čakaj, vstrašim jo! —

In nagnil se je doli k njej, pritisnil svoja ustnica k njenim ustom in ji takoj na to pošepnil v uho:

— Ti, dan je že! —

Toda ona se ni zgenila.

— Mama, mama, slišiš! — jo je klical glasneje in jo potresel za rame.

Nič, nič!

Nakrat ga je nekaj pretreslo.

— Saj niti ne diha! —

Kri mu je planila k srcu in zopet nazaj in v groznem strahu je klical:

— Mama, mama! Draga, zlata mama! —

Poljuboval jo je, kakor besen, plakal, vzdihal in se kar zvijal bolesti in groze.

— Ah, saj ni nič, samo omedlela je, — se je hkrati spomnil in planil k vratom.

Na stopnicah je stalo nekaj žensk. On jih je prejel za krila in vlekel za seboj.

— Mami je slabo. Nič ne diha! — je stokal med jokom.

Pogledale so se pomenljivo in šle za njim. —

Najstareja med njimi je stopila k postelji in sè svojo suho, žilavo roko odgrnila odejo.

Pogledala je lice ležeče, potipala ji srce in dejala na to brezčutno :
— Mrtva je. —

Deček se je spustil v grozen jok a kmalu je utihnil, stopil k postelji in proseče gledal ženskam v oči:

— Saj ni res, kaj ne, saj ni res? —

Jedno izmed žensk je poznal.

Strastno se jo je oklenil in ves razburjen hropel:

— Marta, prosim, prosim, reci, da ni res! saj je še gorka, saj je še živa! —

In zopet se je vrgel na mater, klical jo in jo objemal, da so še celo tem brezčutnim ženskam stopile solze v oči.

— Hm, kaj hočemo, saj se je vedelo, — je dejala ona stara in druge so ji pritrdile.

Magistrat je treba obvestiti, — je rekla druga.

Marta je sè silo potegnila dečka od trupla in ga peljala sè seboj.

— Pojdi, pojdi, kdo bi jokal, — mu je prigovarjala v svoji narodni maniri. — Boljše je za njo. —

A deček se je branil iti z njo in ko ga je ona na stopnicah za trenotek izpustila iz rok, ji je ušel in tekkel nazaj v sobo.

Poljubil je mater na oči in usta, potem legel pred posteljo na tla in jokal brez prestanka.

Ženske so ga skušale spraviti proč a naposled so dejale:

— Pustimo ga, trmast je. —

Popoludne sta prišla dva njegova tovariša ponj, da bi šli skupaj na obrežje. A ko sta videla njegovo mrtvo mater in njega vsega objokanega in brezčutnega, sta zopet tiho odšla.

Na obrežji pa sta strašljivo pripovedovala drugim o smrti Paolove matere.

Parkrat so dejali dečki pomilovalno:

— Povero Paolo! —, potem pa so se igrali po svoji stari navadi.

(Dalje prihodnjič).

V noči.

N	oč je — noč senjáva	Zvezde raz nebésa
	tiha noč,...	sevajo,
	v moji duši plava	meni v dušo upe —
	zdihljaj vroč.	devajo.
	Kmalu nad gorámi —	Zor nebeški bude.
	pokne dán...	se razlil —
	in na svet pripláva	auh moj nepokojní
	zor krasán.	mir dobil...

Zagorska.

Paolo.

Spisala Zofka Kveder.

(Konec.)

dkar mu je umrla mati, se je Paolo še bolj klataril okrog, nego poprej. Stara Marta ga je vzela k sebi, a brigala se ni mnogo zanj. Največkrat ga ni bilo po ves dan domov in le zvečer se je ves truden privlekel v malo postrešno izbico in po navadi brez večerje legal spat. Ako mu je Marta sama dala kaj jesti, bilo je dobro, prosil je ni nikdar. Potikal se je najraje po malih ribiških barkah, katerih je bilo ob obrežju vedno vse polno. Večkrat je tudi spal na krovu, na tleh imajoč za vzglavje kako poleno. Ribiči ga niso podili, ker ni nikdar ničesar zmikal, celo radi so ga imeli, ker je bil vedno dobre volje, šaljiv in postrežljiv. Zdaj je temu prinesel vode, zdaj ga je drugi poslal po tobak, in zato je potem opoldne ali zvečer smel prisesti k njihovi borni večerji in ž njimi yred lomiti polento iz starega vkajenega kotla. Vendar tako vesel in razpoložen ni bil več, kakor tedaj ko mu je še mati živela. Včasih se je zavlekel v kako senco, položil glavo na komolce in jokal po cele ure. Njegovi tovariši so se norčevali, če so ga zalotili v takem položaju, a on jih je pogledal s tako otožnimi žalostnimi očmi, da so utihnili in odšli.

Mnogokrat je šel tudi h Karloti, a le-ta se ni čisto nič zmenila za zapuščenega dečka. Poskušal je včasih z njeno hčerjo Marijo kak pogovor. Kazala mu je čipke in trakove, s katerimi se je dičila, in

on jih je ogledaval z velicimi, začudenimi očmi. Pravila mu je o mestu, o lepih hišah, kjer je bila, in dobrih stvareh, ki jih je dobivala v dar.

— Veš, mama ne pusti, da bi komu pravila, a tebi pa le povem. O take stvari dobim! Torte in drugih sladčic, vse kar hočem. —

— Vzemi še mene seboj, — jo je poprosil nekoč Paolo.

Toda ona se mu je zasmejala in dejala zaničljivo:

— Hm, tebe? Saj si ves raztrgan in umazan in prav nič nisi lep. Meni je dejal onidan nek gospod, da so samo lepa dekleta lahko bogata in srečna, a ti niti deklet nisi, kaj da bi bil še lep! —

Paolo je odšel in zelo, zelo mu je bilo žal, da ni deklet. Njegovi tovariši so se sicer vedno glasno norčevali iz žensk, a on bi bil vendar-le rad lepo oblečen, da bi dobival lepih in dobrih stvari v dar in naj bi bil tudi deklet.

Marta ni bila zadovoljna, da zahaja k Karloti in njeni hčeri.

— Tjekaj mi ne hodi! Bog zna kaj ni nobena, kolikor nas je tu, a Karlota ni vredna nič, niti toliko, da se jo pogleda! —

Paolo se je pa vendar le nekoč ojunatil in zavrnil staro Marto češ:

— Mama mi ni branila hoditi h Karloti. —

— Toda Marta mu je odgovorila surovo:

— Ker ravno tako ni bila nič vredna. —

Paolo si sicer ni znal tolmačiti, kaj je to: »nič vredna«, vendar je vedel, da Marta s tem žali njegovo mater, zato se je z vso živahnostjo in strastjo svojega živega južnega temperamenta postavil pred njo in upil, da je bila njegova mati dobra in gotovo več vredna, kakor vsa hiša in še Marta posebej.

Vsled tega ga je razjarjena Marta neusmiljeno pretepla in mu zažugala, da se ji ne sme nikdar več prikazati pred oči.

Paolo je odšel, jokaje od bolečin in od jeze.

Zvečer je lezal med skladnice desk na velikem lesnem prostoru pred mestom, kjer je tudi prenočil. Tedaj se je čutil prvokrat v resnici nesrečnega in v svoji nesreči je pretel Marti, ki ga je natepla in tako grdo opsovala njegovo mrtvo mamo, z vsem hudim.

— Oh, nabijem jo, nabijem, da bo vedela! —

In vmes je klical mater in ji še v polnosnu jecljaje tožil o vsem, kar se mu je prepetilo,

Odtlej ni več prišel k Marti, tudi h Karloti ni več zahajal. Potikal se je okrog, zdaj tu zdaj tam. Danes je prenočil pod kakim vozom, drug večer na kakih stopnicah, včasih kar zunaj kje v okolici na kakem travniku ali pod kakim drevesom. Stražnikom se je instinktivno izogibal. Bal se jih je, ker je večkrat videl, da je kateri kakega dečka, ki se klatil okrog po ulicah, prijel in odvel seboj.

Nekoč mu je prišlo na misel, da bi šel na pokopališče obiskat materin grob.

Številko je sicer že pozabil a vendar se je napotil tjakaj misleč, da se najde grob.

Toda na pokopališču se nikakor ni mogel spomniti, kje je natančno ono mesto, kjer so mu zagrebli mater. Tekal je nekaj časa okrog, potem pa ves potrtn in utrujen šel na stopnice mrtvašnice. Počival je tamkaj nekaj časa in zamišljeno ogledaval čudne črne rakve v mrtvašnici, v katerih je ležalo nekaj mrtvih trupel. Tudi njegovo mater so deli takrat semkaj. Spomnil se je, kako strašljiv je bil nje ozki blede obraz, ki je ležal na črnem platnu in milo se mu je storilo. Zjokal se je in se potem počasi mimo krasnih marmornih spomenikov in dišečih cvetličnih gred zopet splazil s pokopališča.

Od tedaj je postal še bolj tih in molčeč. Tovariši niso več marali zanj, ker se ni vdeleževal njihovih glasnih, razposajenih iger. Včasih je pač še prišel in tiho gledal njih veselo rajanje, a povedati in pokazati ni znal nič novega, zato so še raje imeli, če ga sploh ni bilo.

Tudi telesno je hiral. Postajal je bled in suh. Živahne oči so se mu udrle in postale so tope in brezčutne; koža je dobila neko bolehalo, rumenkasto-sivo barvo.

Ribiči so mu še vedno dajali tu ali tam malo hrane, vendar niso več pustili, da bi spal na barkah ali se vozil z njimi v morje.

— Če se mu kaj pripeti, potem imamo poleg vsega še sitnosti — so rekali in podili dečka od sebe.

Paolo je odslej pohajal najraje zunaj mesta ob obrežju. Jedel je razne odpadke, gnilo sadje in to, kar so drugi že zavrgli. Včasih je še poskušal dobiti kak krajcar v dar s tem, da se je produciral s telesnimi vajami a kar nič se mu ni hotelo posrečiti. Največkrat je spadal in se potolkel in mesto pričakovanega daru si je dobil posmehovanje.

Sicer pa je postajal vedno bolj top in brezčuten. Njegova že prej strgana obleka je zdaj v samih cunjah visela od njega in povsod se je videla blede umazeno-rumenkasta barva njegovega života skozi razcapano odelo. Tudi umival se ni več, dasiravno si je poprej vedno po večkrat na dan pral roke in obraz.

Njegovi tovariši so se ga ogibali, ker je bil celo zanje preveč raztrgan in zapuščen, ribiči pa, kateri so poprej živahnega dečka kaj radi imeli, so mu zdaj k večjem vrgli nekaj skorij polente iz barke na obrežje, katere je on vselej počasi in topo pobral in snedel.

Noge je imel vse obtolčene, ranjene in odrgnjene od skal in trnja. Včasih je šel na obrežje in jih pomolil v morje, a slana morska voda ga je le še bolj pekla. Zaječal je suho in brez solz in včasih tiho in hripavo zaklical :

— Mama, mama! —

Matere ni mogel pozabiti.

Saj je bila tako dobra! Vedno mu je pravila toliko lepega in rada ga je imela. Pri nji je spal na postelji in jesti je dobil, kadar je prišel domov! In vsako praskotino mu je izprala in zavezala!

Včasih je hotel iti nazaj k Marti a bal se je je, zato ni šel.

— Mami je gotovo ona kaj naredila, da je umrla, — je mislil v svojih otroški duši. Tudi nikakor ni mogel pozabiti tistega zaničujočega, posmehljivega izraza, s katerim je tedaj govorila, ko je dejala, da ni bila njegova mati nič vredna.

Tako je počasi medlel in hiral in naposled je izgledal kakor s kožo prevlečen skelet. Njegove mrtve ugasle oči so ležale globoko v jamicah in kosti se mu strašljivo štrlele iz suhih lic.

Nekoč je zopet gladen postopal ob obrežji. Nek ribič, kateri ga je prej večkrat vzel seboj na morje, zagnal mu je nekaj v papir zavitih skorij iz svoje barke. Toda ni dovelj močno vrgel in vse je palo tik obrežja v morje.

Paolo je hotel zavitek še potegniti iz vode, pripognil se je a pri tem izgubil ravnotežje in padel v morje.

Sicer so ga takoj izvlekli iz vode, toda malo truplo je bilo že trdo in brez življenja. Bolehavi, izstradani deček je utonil.

Ribič na barki je klel, ker je vedel, da ga zasliši policija in bode imel morebiti še druga pota zaradi malega ponesrečenca.

Tako je bilo slovo malega Paola od zemlje.

Tema, tema....

Tema, tema, ni blede lune,
ne svita zvezd se zlatih broj...
oblaki sivi, megle tožne
visé pošastno nad menoj...

Naprej v temó hité koraki;
zaman prodira jo oko...
Le dalje, dalje brez prestanka
ne vprašam kam, naprej samo!..

Zorana.

